

Den moçambikiska bondeorganisationen Unac tackar nej till bidrag som medför att de förlorar sin självständighet.

Foto: Johan Sävström

Hellre fattig och självständig än rik och utlandsstyrd

Ur tidskriften Södra Afrika nr. 3 2009

DEN GLOBALA FINANSKRISEN DRABBAR också moçambikiska organisationer. Bonderörelsen Unac tvingas till drastiska nedskärningar när biståndsgivarna håller hårt i plånboken. União Nacional de Camponeses (Unac) är en av de få medlemsbaserade rörelserna i Moçambique med upp emot 70 000 medlemmar. Trots medlemsskaran har Unac från starten varit helt beroende av utländska givare som stöttat finansiellt då rörelsen inte har egna inkomster. Det har aldrig varit aktuellt med medlemsavgifter eftersom majoriteten av bönderna lever i absolut fattigdom och inte har råd att betala avgiften.

Trots biståndsberoendet har Unac alltid haft en egen vision om verksamheten, till skillnad från många andra organisationer som tvingas dansa till givarnas flöjter.

– Det finns organisationer här som hoppar från olika verksamheter, inte för att de vill utan för att det är enda sättet att behålla det finansiella stödet. Fattigdomsbekämpning ena dagen och miljöbevarande nästa, veckan därpå är det kanske gender eller hiv som lönar sig, suckar koordinatör Diamantino Nhampossa och frågar si om det verkligen är trovärdigt att en organisation kan vara bra på allt.

– Vi är en bonderörelse som representerar bönders intressen, inget annat.

HAN ÄR STOLT ÖVER ATT UNAC alltid gått sin egen väg men erkänner att det varit enkelt då bonderörelsen haft tur med progressiva partners som haft samma syn på jordbruksutveckling och internationell handel. Men det verkar vara slut med det. För några månader sedan meddelade flera av Unacs internationella partners att de minskar stödet rejält redan nuvarande år, den största givaren med hela 50 procent. En givare villkorade

dessutom stödet med krav på hur arbetet ska genomföras. Då tackade Unac vänligt med bestämt nej trots att pengarna inte ens längre räcker till personalens löneutbetalningar.

– Kanske är finanskrisen vårt nödvändiga stålbad. Vi måste ändå se över vår administration och effektivisera.

Den administrativa delen av Unac har växt snabbt. 1993 jobbade tre anställda på det provisoriska kontoret i ett inhyrt garage i Maputo. Tio år senare bestod rörelsens administration av 60 personer. Även medlemskåren ökade snabbt, och med fler och mer aktiva medlemmar ökade också kraven på utbildningar och projekt, som måste administreras av kompetent personal, men som ingen vill betala för. Det är därför fel att tala om bonderörelsens kris, menar Diamantino Nhampossa, utan det är sekretariatet som befinner sig i kris.

FÖR ATT MÖTA KRISEN HÅLLER UNAC nästa månad ett extrainkallat årsmöte i Beira som syftar till att göra klart för medlemmarna hur det ligger till samt att komma fram till ett gemensamt åtgärdsprogram. Förmodligen innebär det uppsägningar på kontoret och kanske även utförsäljning av hus och mark som rörelsen har ute i provinserna.

– Dock är jag säker på att medlemmarna inte vill säga ut rörelsens själ för att bli en givardominerad NGO. En sådan organisation kan säkert vara mer effektiv och därför populär bland givare, men den blir aldrig mer demokratisk än vår rörelse. Våra medlemmar bestämmer vad Unac ska göra och tycka, de flesta organisationer har inte ens några medlemmar. Ett nedbantat kontor är ett pris vi är villiga att betala för att behålla vår suveränitet, påpekar Nhampossa.

JOHAN SÄVSTRÖM

Maputo